

T.C.
YARGITAY
Üçüncü Hukuk Dairesi
Esas No: 2000/08362
Karar No: 2000/09775
Tarih: 12.10.2000

İKRAHIN UNSURLARI

ÖZET : İkrahtan söz edilebilmesi için iradesi sakatlanan kimsenin yakın bir tehdide maruz kalmış olması; yapılan tehdidin ağır ve derhal mey dana gelebilecek kanaat uyandırması, tehdidin o kimsenin şahsına veya yakınlarına yönelik bulunması ve yapılan sözleşmenin tehdidin yarattığı korku sonucu yapılmış olmasına bağlıdır.

Dava dilekçesinde 86.953.434 lira bedelli ibranamenin iptali istenilmiştir. Mahkemece davanın kabulü cihetine gidilmiş, hüküm davalılar vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kağıtlar okunup gereği düşünüldü.

Davada, baskı ve kandırma suretiyle iradeleri ifsat edilerek kendilerinden alınan (noterde düzenlenmiş) ibranamenin iptali istenilmiş, mahkemece dava kabul edilmiş, hüküm davalı tarafından temyiz edilmiştir.

Dosyadaki bilgi ve belgelerden; S.... ili D.... Köyünde Organize Sanayi Bölgesi kurulmak üzere davacılara ait bir kısım taşınmazların kamulaştırıldığı, açılan bedel artırımı davalarında metrekaresine birim fiyatlarının 15 kat artırılması karşısında idarece arsaların satın alınmasından vazgeçildiği, buna rağmen davalıların yerel mahkemece kararlarını Yargıtay'ın denetiminden geçirmek suretiyle kesinleştirdiklerini, bilahare alacaklarına kısa bir sürede kavuşamayacaklarını düşünerek önce vekillerini azil ve bilahare de (iptale konu edilen ibranameyi) Noter vasıtasıyla düzenlettiklerim, sözleşme gereğince davalı idareden paralarını tahsil ettikten sonra daha önce azlettikleri avukatlara tekrar vekaletname vererek uyuşmazlık konusu (ibranamenin iptali) davasını açtıkları anlaşılmaktadır. Esasen bu konularda mahkemece çözümü gereken bir uyuşmazlık da bulunmamaktadır.

ikrah, hukuka aykırı şekilde yapılan tehditle, istenilen irade beyanında bulunmadığı takdirde, bir kimsede bir kötülüğe maruz kalacağı kanaati uyandırılması, o kimsenin korkutulmasıdır.

Sözleşmenin geçerliliğini etkileyen bir ikrahtan söz edilmesi için; iradesi sakatlanan taraf bir tehdide maruz kalmalı, yapılan tehdit ağır ve derhal vuku bulacak bir tehlikenin mevcut olduğu kanaatim uyandırmalı, tehditte belirtilen tehlike sözleşenin şahsına veya yakınlarına yönelik olmalı, sözleşme tehdidinin yarattığı korku sonucu yapılmış bulunmalı ve nihayet tehdit hukuka aykırı sayılmalıdır. Bu cümleden olarak bir hakkın veya kanuni yetkinin kullanılması söz konusu olmadıkça tehdit hukuka aykırı olduğu gibi, bir hakkın veya kanuni yetkinin kullanılacağı tehdidinin, tehdit olunan için yarattığı güç durumdan aşırı menfaat elde etmek üzere yararlanılmışsa yapılan tehdit yine hukuka aykırıdır (BK. Mad. 30/11). Örneğin, kiralayanın kira sözleşmesini fesih hakkını kullanacağı tehdidi ile kiracının aşırı kira bedeli ile sözleşmeyi yenilemesini sağlaması; bir ceza davası açma tehdidi ile aşırı menfaat sağlayacak bir sözleşmenin yapılması böyledir.

Davacıların serbest iradeleri ile vazgeçtikleri alacak miktarı davalı idare için fahiş bir menfaat temin etmediği gibi tüm dosya kapsamından ibranamenin korkutma hukuki sebebi ile illetli olmasından ziyade kamulaştırmadan doğan alacağın tahsili amacına yönelik bulunduğu kuşkuyla yer vermeyecek biçimde anlaşılmaktadır.

Mahkemece yukarıda sıralanan hukuki ve fiili olgular dikkate alınmaksızın davanın kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir.

Bu itibarla yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz, temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde olduğundan kabulü ile hükmün HUMK.nun 428. maddesi gereğince (BOZULMASINA) ve peşin alınan temyiz harcının istek halinde temyiz edene iadesine, 12.10.2000 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

YKD.